

Méhészeti Közlöny.

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET SZAKKÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1.-ÉN.

Az erdélyrészi méhész-egylet tagjai a tagsági díjért kapják. Tagsági díj rendes tagok részéről évi 4 korona.

A lap szellemi részét érdeklő közlemények a szerkesztő nevére Kolozsvár, Király-utca 25 sz., reclamatiók, hirdetésekre vonatkozó megkeresések dr. Balázs Ferenc főtitkárhoz Kolozsvár, Honvéd-utca, a pénzküldemények Zsögön Rácz Mihály egyl. pénztárnokhoz Kolozsvár, Mátyáskirály-ter Bányfy-palota intéződének.

*

Hirdetés díja: Egyszeri hirdetésnél egész oldal (187 négysz. cm.) 6 k., féloldal 3 k., negyed oldal 1 k. 50 f. Egyesületi tagok és fél-éves hirdetőknél 10%-al, egész éves hirdetőknél 15%-al olcsóbb. A hirdetési díjak előre beküldendők az egyesület pénztárába. Cikkeink átvétele csak a forrás („Méhészeti Közlöny”) tüzetes megjelölésével van megengedve.

A KÉZIRATOKAT NEM ADJUK VISSZA.

Felelős szerkesztő: **Ványolós Miklós.**

Egyesületi élet.

Igazgató választmányunk első rendes választmányi ülését február hó 18 án tartotta meg a szokott helyiségben az új választmányi tagok nagy érdeklődése mellett

Elnökölt: Geltsch Lajos igazgató alelnök,

Jegyzett és előadott: Dr. Balázs Ferencz főtitkár.

Jelen voltak: Dr. Davida Leó, Zsögön Rácz Mihály, Dr. Zsögön Béla, Dr. Ferencz József, Ványolós Miklós, Ladányi Kornél, Bencze Sándor (Virágosvölgy), Pálffy József, Ady Sándor, Szilágyi Márton, Zsigmond Gyárfás, Szentgyörgyi István, Nagy János, Deák Gyula, Ürmösy Jenő. Biedermann Ferencz és Györfy János.

Elnök meleg szavakban üdvözölte az új választmányt, tömörülésre, kitartásra és munkálkodásra buzdítva az ülést megnyitja.

Davida Leó dr. egyetemi tanárnak, ki az egyesület érdekében fáradozott, s több tagot gyűjtött, kéri elnök a választmányt, mondjon jegyzőkönyví köszönetet. Választmány az indítványhoz hozzájárul s Davida Leó dr.-nak jegyzőkönyvi köszönetet mond. Zsögön Rácz Mihály pénztárnok a pénztár állásáról tesz jelentést, ezt, valamint a kándóhivatal jelentését v. tudomásul veszi.

Azután főtitkár olvassa a tescheni méhészet-egyesület megkeresését, mely szerint f. év szeptember havában rendezendő méhészeti kiállításra egyesületünket meghívja. Az erre vonatkozó értesítés és felhívás lapunk más helyén olvasható.

Választmányunk erre vonatkozólag azt a határozatot hozta: egyesületünk mint testület nem vesz részt a kiállításon, azonban a kiállításon résztvenni óhajtók részére a legnagyobb kedvezményt igyekeznek megszerezni s egyuttal kérni fogja a földművelési minister úr őnagyméltóságát, hogy egyesületünk kebeléből a kiállítás tanulmányozása szempontjából valakit küldjön ki.

Felylvastatott továbbá a miniszter urhoz segély megadása iránt benyújtandó kérvény. Választmány tudomásul veszi.

Főtitkár indítványozza, hogy alapszabályaink 56. §-sa értelmében az «Erdélyi Gazdasági Egylet»-nek az 1904 évi működéséről, valamint vagyoni állásáról szóló jelentés küldessék meg s egyuttal kérjük az E. G. E. anyagi támogatását is. Választmány az indítványt elfogadja.

Az egyesületi mintaméhes kezelésével Geltsch Lajos ig. alelnök bízott meg.

Letárgyaltatott ezen kívül több apróbb tárgy, így a hirdetésekre vonatkozó állandó díjszabás, taggyűjtés céljából felhívás kibocsátása stb.

Dr. Balázs Ferenc,
főtitkár.

Közyülésünk azon határozata következtében, hogy az egyesület zárszámadása és a költségvetési előirányzat az egyesület tagjaival lapunk utján közöltessék, — miután mult havi számunkban helyszúke miatt nem tehattuk — betekintés és tudomásvétel céljából közöljük.

Megjegyezzük, hogy e számadások már a közgyűlés által jóváhagyattak. Az idei zárszámadás és jövő évi költségvetés már a közgyűlést megelőző számunkban fog közzététetni, hogy tagtársainknak alkalmuk legyen esetleges észrevételeiket a közgyűlésen megtehetni.

Az Erdélyrészi Méhészegyesület zárszámadása az 1904. évről.

I. Bevétel.		Előírás		Lerovás		Hátral.		II. Kiadás.		Előírás		Lerovás		Hátral.	
1	Mult évi pénztári maradv.	59	97	59	97			1	Főtitkár mult évi tiszte-						
2	Tagsági díjakból	1863	81	1203	81	660	—		letdija	200	—	200	—		
3	Postadíj visszatérítésből	2	44	2	44			2	Szerkesztő mult évi tisz-						
4	Névtelen adományából	400	—	400	—				teletdija	200	—	200	—		
5	Hirdetési díjból	349	82	227	86	121	96	3	Lapkiadó évi munkadíja	99	28	99	28		
6	Méhtelep jövedelme	100	—	100	—			4	Főtitkár évi iroda általánya	100	—	100	—		
7	Vegyes bevételből	7	54	7	54			5	Szerkesztő » »	100	—	100	—		
	Összes bevétel	2783	58	2001	62	781	96	6	Pénztárnok » »	100	—	100	—		
	Levonva a kiadást			1890	98			7	Közlöny 1903 évi nyomása	332	73	—	—	332	73
	Marad pénztári maradvány			110	64			8	» 1904 » »	639	19	639	19		
	Pénztári követelés			781	96			9	Postadíjakra	139	58	139	58		
	Pénztári tartozás			518	73			10	Adóba	9	25	9	25		
	Tiszta követelés			263	23			11	Pásztorbérbe	10	40	10	40		
								12	Kossuth irodalmi alap köl-					186	—
									csönvisszafizetés	186	—	—	—	—	—
								13	Méhtelep fenntartására	112	02	112	02		
								14	Correctura díj 1903 évről	56	—	56	—		
								15	Vegyes kiadásokra	125	26	125	26		
									Összes kiadás	2309	71	1890	98	518	73

Kelt Kolozsvárt, 1904. évi deczer hó 31 én.

Zsögön Rác Mihály,
mint egyesületi pénztárnok.

A királynő tojóképesége.

Irta: Ajtay Geese Bálint.

A méhcsaládok erősségét, munkaképességét s ezáltal a méhészet jövedelmezőségét a méhlegelő minősége és milyensége mellett a végeredményben elhatározó tényezőként méhkirálynő (az anya) milyensége vagyis nemzőképessége szabja meg.

Hogy pedig az anya tojóképesége egyuttal eredményes is legyen, mindnyájan tudjuk, mikép a családanyának megfelelő termékenységgel kell bírnia, s e czélból szüzanya korában a méhes körül egy légi, u. n. nászutazásra van utalva, melynek sikeres megtörténte után megtermékenyül, a családfenntartásra alkalmassá válik, s néhány nap mulva termékeny petéket rakhat le.

A méhészeti írók leírása szerint minden méhanya a párzás alkalmával megfelelő hímragot vesz fel ondózacskójába, melyből a dolgozós sejtekbe történt peterakás alkalmával, ezen sejteknek a potróhra történő erőművi nyomása következtében az ondótartóra is nyomás gyakoroltatván, a kloakán keresztül kijövő pete 1—3 szálcsa hímragot vesz fel, s ezek segélyével és az ilyen sejtekben támadnak és nőnek fel a munkás méhek.

A királynő tojóképesége és energiája vele született egyéni tulajdonság, s nem akarom azt ezuttal kutatni, hogy ezen individuális képessége minő előzményekkel függ össze, mivel tárgyalásommal ezen okok okozati megfejtése nem vág egybe.

Méhészettel gyakorlatilag is foglalkozó és gondolkozó méhészeink tudják, mikép a tojóképeség csaknem családonként változó; egyik törzsanya bőséges peterakásával válik ki, ez tehát kitünő családfenntartó, a másiké kielégítően vagy épen mérsékelten petézik. Viszont vannak olyan családanyák is, melyek termékeny voltak daczára is csak gyöngén petéznék. S így végeredményben a családok népessége és ereje is az anyák ezen egyéni tulajdonságaszerint változik s okoz a méhésznek kisebb nagyobb örömet vagy épen örömtelenséget.

Azt is tudjuk, hogy a királynő petéző képessége és főleg a termékeny dolgozó peték lerakása különböző időben szünik meg, mert akad olyan anya, mely 4, sőt 5 évig is jól fenntartja a családját, viszont pedig van olyan anya is, mely 2 - 3 év után válik terméketlenné, és ez az átlagos eredmény. Néha pedig kerül egy

egy olyan anya is, mely már 1 év, sőt $1\frac{1}{2}$ év leforgása után terméketlen petéket kezd lerakni. Vázolt esetek mindenike saját méhészetemben is előfordult. Átlagosan tehát az anya termékenységét a rajzási évtől számított három évre tehetjük.

Méhészeti szakíróink csak néha és nagyjából odavetett számokban határozzák meg a királynő petéző képességét. Így pld. Grand M., volt nagy tudású méhészteknitélyünk az anya egy évi peterakási képességét 200.000 re teszi. Nem hiszem azonban, hogy ezen állítás logikai számításon alapulna, miért is az alábbiakban kifejtem erre vonatkozó saját meghatározásomat

Hogy tehát a dolgot tovább is megérthessük s állításom valószínűségéről meggyőződjhessünk, tegyük komoly vizsgálódásunk tárgyává egy középerős és jó tenyészképességet mutató méhcsalád életét s ennek végzett életműködéséből vonjuk le a levonható következtetéseket. Vegyünk tehát szemlélés alá egy jó erős másodrajt, mely föltéve, hogy június 24-én lakásában megtelepedett s anyja sikeresen elpárzott. Július 1-én minden bizonynyal elkezd a petézést. Egy ilyen raj 8000 új dolgozót számlál s kevesebb öreg munkással vonul ki, mint az első raj s így méhei hosszabb életűek előbbieknél. Hat hét múlva, tehát augusztus 5-ig elhull ezen állományból munka kapás és egyéb baleset következtében 5000 drb.; további 6 hét alatt szeptember 30-ig elhull a többi 3000 dolgozó is, és az augusztus elejétől munkába került új gárda népéből is valószínűleg ismét kihull szeptember végéig felerész. De mennyi is hát ezen nemzedék augusztus 5-ig?!

Ha az anya június vége felé elpárzott s népe július 5-ig megépít 5 pár országos kis keretnek megfelelő léputczát, az anya tehát cirka július 1-én elkezd petézni naponként az alábbi sorrendben: 100 + 150 + 200 + 250 + 300 + 350 + 400 + 500 + 600 + 700 + 700 + 700 + 600 + 600 + 600 + 600, s így összesen 16 nap alatt e hó 16-ig lerak 7350 darab petét, melyből fokozatosan július 20-tól kezdődőleg augusztus 5-ig kikel ugyanannyi dolgozó méh. Ezen dolgozó sereg augusztus 15-én teljesen röpképes állapotba jut és kijáró néppé alakulhat át s az augusztus 15-ig támadt népbeni veszteséget fölös számban pótolni fogja. Július 16-tól augusztus 1-ig a petézés következő rendben halad tovább: 600 + 600 + 500 + 500 + 500 + 400 + 400 + 400

+ 400 + 300 + 300 + 300 + 300 + 300 + 200 darab, vagyis ezen 15 nap alatt újabb 6000 pete rakatik le, melyből augusztus 5—20 között ugyanannyi fiatal dolgozó támad, tehát az időközben ismét előállott 3000 darab elhullás is pótolva lesz, sőt most már a család tetemes gyarapodást fog mutatni népességében. Látható tehát, hogy a gyarapodás a királynő megtermékenyülését követő 30 nap alatt körülbelől 13.000 dolgozót tesz ki, míg ugyanezen idő alatt, vagyis augusztus 10-ig a rajt képezett állomány (8000) elhull s a munkában fokozatosan elmorzsolódik. Augusztusban a fiasítás jobban megcsökken s így átlagosan a következő arányban halad tovább: 1-től 25-ig 200 + 200 + 200 + 200 + 200 + 200 + 200 + 200 + 200 + 200 + 100 + 100 + 100 + 100 + 100 = 2500, ezentul pedig szeptember közepéig (30 nap) folyton csökkenő arányban még 2150 petét rak le a királynő, melyekből a méhek október első napjaira mind kikelnek, s ezzel egyuttal az első évi szaporodás is bezárul. Szeptember elejétől október közepéig az elhullás már nem oly nagymérvű, miután a napok rövidülése, a méhlegelő fogyása és a már gyakoribb kellemetlen időjárás a kijárást és a munkásságot is korlátozzák s ezért a munka teljes bezárulásáig az állomány $\frac{1}{3}$ részét számíthatjuk még elveszendőnek.

Összegezvén az első évi szaporodást és az elhullást, a következő adatok származnak: szaporodás július 1-től szeptember 15-ig 7350 + 6000 + 2500 + 2150 = 18.000 drb. Elhullás pedig június 24-től aug. 15-ig 5000 + aug. 15—30-ig 3000 + szeptemb. 1—30-ig 5000 + október 1-től az év bezárulásáig az időjárás és a kijárási idő hosszúságához mérten 4—6000 darab, s így mindösszesen 17—18.000 darab. Ezek szerint a telelőben vagy meg lesz a rajállapotnak megfelelő arány, vagy annál 1—2 ezerrel a család erősebb vagy gyengébb lehet.

Tegyük fel most már, hogy a család 8000 dolgozóval telelőbe indult, s a tél szabályszerűen viselkedett s hogy a márczius első napjaiban megejtett vizsgálatkor a téli elhullás 1000 darabot tett ki. Úgy a maradék évi kezdő állomány egy $\frac{3}{4}$ éves termékeny királynő és 7000 darab dolgozó méh.

Az anya február közepén mérsékelten petézni kezd, s lerak 6 hét alatt (márczius 30-ig) fokozatosan növekedő arányban 5000

petét, melyekből ápril 18-ig kifejlődik ugyanannyi dolgozó méh. Április 1-től 30-ig a peterakás megkészszerződik, tehát 10.000 darabot teend ki. Május 1-től 31-ig 15.000 darabot, s így az összes peterakás június 1-ig 30.000 darab leend, melyből vagy 1000 darab a herefiatásra esik. Az elhullás pedig tavasztól június 1-ig következőleg alakul: márczius 1-től (kijárás kezdete) április 15-ig kihull az állománynak — mely átteelt — körülbelől fele, azaz 4000 darab, április 15-től május 31-ig elpusztul az öreg méh mind, az idei első ciklus szaporulatából pedig mintegy 2000 darab, június 1-től 30-ig a megmaradt 20.000-nyi népből további 5000 elhullást számíthatunk.

Lesz tehát az állomány június 1-én 28.000. Ezen 28 ezernyi nép most már egy országos méretű kaptár költő területén nem fér el, s így a mézürbe való felbocsátás szüksége előáll, mi ha gyorsan meg nem történik, a nép éjjelenként a kaptáron kívül is kénytelen vesztegelni.

Kedvező időjárás és megfelelő méhlegelő mellett a család május vége felé anyabölcsöket fog építeni s az anya e duzzadó erőben levő népesség mellett lassanként az összes üresen álló dolgozós és heresejteket be fogja június hó folyamán petézni. Lerak tehát 15–25 nap alatt 20–25 ezer dolgozó és néhány száz herepetét s ezek fejlődési folyamatán a család rajzási izgalmakba jut.

Tegyük föl, hogy június 15-én a királynő 12–13 ezer dolgozóval mint előraj kiszáll, megmarad még, az ez idei elhullást ideszámítva, 11–12.500 darab dolgozó, mely állomány jún. 24-ig, tehát a másodraj kiszállása idejéig még 10–12 ezer új dolgozóval fog meggyarapodni. A másodrajjal elmegy 8–9–10 ezer dolgozó és 4–7 ifju királynő, 1–3 nap múlva pedig kivonul a harmadraj 5–6 ezer dolgozó és 4–5 királynővel, június 29–27-én tehát az úgy megrajzott család népe 5–6 ezernyre száll alá, mely az időközben kikelő fiatással, 2–3 ezer darab új dolgozóval meggyarapodván, 7–9 ezer darab méhet fog számlálni.

Néha azonban az ilyen állomány a negyedrajt is kiröpi, mely esetben az anyacsalád ismét kettészakadván, 3–4 ezer méhvel fog megmaradni.

A rajzás befejezéséig tehát a királynő peterakása következő

volt : február 15— márczius 31-ig 5000, április 1—30-ig 10.000, május 1—31 ig 15.000, június 1—15-ig 23.000, összesen 55.000 drb.

A június 15-én kivonult előraj királynője életműködését még a f. évben tovább kisérvén, ez évi hátralevő peterakásánál a mult évi életműködést vehetjük tekintetbe. Láttuk ott, hogy a család szaporodása 18 ezer darab petével ment előre. Tekintetbe véve azonban, hogy a család a f. évben mint első raj 8—10 nappal korábban vonult ki, hogy termékeny anyával bír és népessége is sokkal nagyobb, mint volt az előző évben, az anya ez évi hátralevő peterakását nem 18 ezerre, hanem 25—30 ezerre becsülhetjük. Az elhullás pedig ezzel arányban szintén nagyobb leend a tavaszinál.

(Folytatása köv.)

Boczonádi rendszerről a Bodor-féle kaptároknál.

— Irta: Csergő Venczel. —

Az én szűkebb hazám, Gyergyó, a szép Székelyföld legszebb vidéke. Felhőkben elvesző fenyveserdők és havasok beláthatatlan láncolata veszi körül. A majdnem szabályos kör alakú terjedelmes gyergyói síkság szélén, a fenyvesek lábánál helyezkedik el a kilencz szép község; Gyergyó egyetlen mezővárosa és falvai. Nyarunk hűvös, rövid.

A gyümölcsfák virágzása rendszeren júniusra esik. Utófagy sohasem veszélyezteti gyümölcsstermésünket. Rajzási időszak július hava Szeptember dérral köszönt be.

Ezért vidékünk nem igen kedvező a méhészetre. Nincs is azért nagyobb szabású méhészet, csak egy, Borszéken, a világhírű fürdőn. Általában a méhészettel is kevesen foglalkoznak. Én 16 év óta tartok méheket. Már többféle kaptár megfordult méhesemben. Nehány év óta a Bodortéle kaptárokat használom. Ezek vannak itt a csekély számú mékészeknél inkább használatban. Ezen kaptár országos méretű három szakasszal és harmincz kis kerettel. Vidékünkre igen alkalmas, mit most már azért is czélszerűnek tartok, mivel ennél a Boczonádi rendszert alkalmazásba venni lehetséges.

Pár év óta érdeklél olvasgatok a Boczonádi kaptárokról és figyelemmel kísértem az azzal járó méhészeti teendőket. Mindjárt gondoltam reá, hogy ezen rendszert talán a mi kaptárainknál is

lehetne alkalmazni. Mégis csak ezen évben s akkor tértem rá, mikor a múlt év őszen Nagy János méhészeti vándortanító községünkben tartott előadásával gondolatom helyességéről meggyőzött.

Én tehát 1904. évben Bodor-féle kaptárokban levő hét családomnál a Boczonádi rendszer szerint jártam el. Ezen eljárást és az elért eredményt röviden leírom azon reményben, hogy azzal méhészetünknek hasznára lehetek.

Az 1904. év május hó végén és június elején, mikor a költőtér kiépítése után olyan állapotban találtam a családokat, hogy a méztért számukra megnyithattam, a mézterbe akként eresztettem föl őket, hogy a költőtér fedő deszkákat eltávolítottam (két családnál az összes fedődeszkákat eltávolítottam, 6 családnál csupán középről távolítottam el 1 vagy 2 deszkát). Azután a költőtérből a hátul álló keretek közül (tehát mindkét sorból) kivettem 10 db szép építésű, részben fiasításos, részben mézes keretet, ezzel a mézteret kitöltöttem s a kis ablakkal elzártam.

Ezen műveletnél figyelemmel voltam a virágporos lépekre; ha ilyen akadt kezembe, azt a költőtér alsó sorába helyeztem el, mert ez — pergetésre gondolva — a mézterbe nem való. A költőtérben keletkezett hiányt tartaléklépekkel és egész műlépes keretekkel kiegészítve, az ablakot itt is betettem. Ezen művelet után alig három hétre gyönyörködve szemléltem mind a hét kaptárnál, hogy az ablakok is sűrűn voltak lepve méhekkel, sőt a hátulsó keretekben csillogott a méz. Ezen családokból június végén és július elején egymásután jöttek a szép rajok s bár hatalmas, népes rajok voltak, a népesség fogyatkozása alig látszott meg.

Érdeemesnek látom megjegyezni, hogy a rajzást a tölgyelés nem előzte meg, mint más előző években. Nem, mert volt helye a kaptárban a megsokasodott családnak.

Az igaz, hogy rajzásra és mézelésre egyaránt kedvező volt az időjárás. A gyümölcsfák elvirágzása után, a juhar, akác és hárs dús asztalt kínált kedves munkásainknak. Sajnos, nem sokáig. Július 17—19-én, a három napig tartott száraz, fagyasztó északi szél minden virágot elpusztított épen akkor, mikor a hárs virágzása tetőpontját érte el.

Ekkor ez évre minden mézhordás teljesen megszűnt. (Ezen időtájban hallatlan eset: az északi szélnek inkább kitett helyeken

dér is volt, mi a kukoriczát, paszulyt és más kényes növényeket leforrázta, megsemmisítette.) De ekkor már a hét család után volt 13 rajzás. A méztér és minden hely telve volt mézzel, úgy, hogy 100 keret teljesen befedett lépesmézet szedhettem el

Természetesen a másodrajok, a mézhordásnak ilyen korai megszűnte miatt nem lehettek életképesek s azért ezeket egyesitenem és felsegítenem kellett, de az első rajok a költőtért teljesen kiépítették s már-már a méztérbe akartam felereszteni.

Az is igaz, hogy ezen módszerrel szűzmézet termelni nem lehet, de néhány lépesmész mégis kerül mindig az első rajoktól; a mint én is kaptam néhány szép hófehér lépesmézet, mivel a rajoknak csupán lépkezdéssel ellátott kereteket adtam. Ha nincs is sok szűzlépes mész, de van sok mész és ez a fő. A pergetés után pedig nyerhetünk sok tartaléklépet, a mi nagyon becses készlet a Boczonádi rendszerű méhészkedésnél.

Miután a tartós szárazság miatt többé remény sem lehetett hordásra ez évben, egy pár nap mulva a méztért kiürítettem és a fedődeszkákat helyére visszaraktam.

Holott előző években még csak akkor volt a jó mézhordás s azért bátran állithatom, hogy ha a fennemlített szerencsétlen időjárás nem sorvasztotta volna el a virágzást, még egyszer annyi mézet kaptam volna, és a másodrajok is megélték volna.

A leirtakból önként következik, hogy: először a Hannemann-féle rács, e kinzó eszköz szükségtelen, sőt káros, a mennyiben a szegény munkás méheket járásukban nagyban akadályozza; másodsor, habár a mi vidékünk, zord éghajlata miatt, nem igen alkalmas a méhészetre, a Boczonádi rendszerrel itt is lehet eredményesen méhészkedni, és harmadszor e rendszert a Bodor-féle kaptároknál is lehet alkalmazni. És pedig figyelemreméltó előny addig is, míg eredeti Boczonádi-kaptárokat tudunk beszerezni, a mi vasut hiányában és a nagy távolság miatt költséges ugyan, de nem sokára mégis bekövetkezhetik, mivel már egyik méhésztársam rendelt egy ilyen méhklatot Ujpestről. Megjegyzem, hogy a Hannemann-féle rács nélkül ily módon csupán kész dolgozó lépeket vagy egész műléppel ellátott kereteket használhatunk, mert csak ezzel lehet a herék sokaságát elkerülni. Így is nálam azon két családnál, — melyből a fedődeszkákat mind eltávolítottam, — kelletténél több

here mutatkozott, mivel a fedődeszkák alátétele által keletkezett-zokottnál terjedelmesebb hézagot a méhek herefiasításos lépekkel töltötték ki.

Azért czélszerűbb csak 1 vagy 2 fedődeszka elvétele, a mint én tevém 5 családnál. Ekkora hézag elégséges a közlekedésre s ha ezt hereléppel beépítik is, nem baj, mert egy pár száz here úgy is kell minden családhoz.

Végre még felemlitem, hogy kertemben sok gyümölcsfa van, de van sok díszfa is. Ezek közül a legtöbb mézet szolgáltatja a fürtös juhar (pseudo patanus). Mi egyszerűen plátánfának nevezzük. Ezen lombdús gyönyörű fa az egész kertet betöltő kellemes illatu fürtös virágjával rendszeren négy hétig képes a méhek ezreit magá hoz lánczolni; sőt mikor elvirágzott, szép nagy husos levelein a mézharmat csillan föl, mint ez évben is történt, honnan a méhek csak napok mulva távoztak el, mikor a hárs beköszöntött virág-zása őket attól elvonta.

De még azt sem hallgathatom el, hogy a kertemben levő sokféle fa közül csupán a fenebb említett kedves platanfánk levelein jelenik meg a mézharmat; én legalább több éven át tartó megfigyelésem után ezt tapasztaltam és hogy ezen levelek alsó felén akkor mindig ott láthatók a nagy zöld levéltetvek. Tehát a mézharmat és ezen rovarok között okozati összefüggés kell legyen. Valószínűleg ezen rovarok által megsértett finom levéltros tokon szivárogo ki a mézes nedv s ez adja a mézharmatot.

Azért én részemről a »Méhészeti Közlöny« ben két ízben is felemlített ezen állítást, hogy a mézharmat a levegőből csapódik le,* nem hiszem; nem hihetem, mert ezen esetben a többi fák levelein is mutatkoznék, de eddig nem történt s a zöldbogarak sem voltak láthatók másféle fák levelein.

A vidék és növényzet befolyása a méhészetre.

(Folytatás.)

Fentebb leirtam az egyiptomiak, olaszok és németek vándor-lását. De lássuk, mit tesznek a vándorlásra kényszerített méhészek?

* Igenis onnan; a mit a leveleken észlelt, az nem mézharmat volt, hanem a levelek mézgülés izzadmánya, mely a levelezések csipése után tör elő.

Szerk.

Bejárnak különböző vidékeket, szemlét tartanak s megítélik, vajjon a méhészet gyakorlására alkalmas-e, vagy nem. Kikémelelik az éghajlatot, a szél és eső járását és nagyságát, a talaj vegyi összetételét; a földterület magas vagy mély fekvését, domborzati viszonyait. Tanulmány tárgyává teszik az ott talált növényeket. És pedig kikutatják, hogy a növények ott mely időben, mily arányban szolgáltatják a méznedvet, méhkenyeret stb. stb.

E helyen nem lesz érdektelen egy ilyen vándorméhész följegyzéseiből egyetmást közölni.

A följegyzés így szól:

»Ne higyjük el azt, ha valamely vidék növényzete a méhtenyésztésre alkalmas voltával kecsegtet, mert a növények annyira a klíma és helyi viszonyok befolyása alatt állanak, hogy mielőtt azokat ki nem próbáltuk, felőlük helyesen itélni nem lehet.

A fenyőfa pl., mely Magyar, Orosz- és Lengyelországban a legelső mézélő növények közé tartozik, Olaszországban mézet egyáltalán nem ad. A tatárka, mely könnyű homokos földbe vetve, szintén kitűnő mézélő növény, zsiros, tömött földben csak augusztus és szeptember hóban mézel. Egyedül a hársfa az, mely minden éghajlat alatt és minden talajban, lettlégyen az hegyen, vagy völgyben, egyformán kitűnő mézélő növény.«

A további följegyzésekből csak azon növényeket közlöm, melyek nálunk is előfordulnak s a melyek leírásánál esetleg hazánk klimatikus és helyi viszonyai is érintve vannak.

»Az erdei fák között a *fenyő* fajai azok, melyek a legtöbb mézanyagot szolgáltatják, azon vidékeken, a hol maguktól meg nőnek vagy mesterséges uton ültetve tenyésznek. (Igy hazánk erdélyi részének legtöbb vidékén tenyészik s minden vidékén tenyészthető.) Legkiadósabbak június végén.

A *hársfa*, mely mindenütt mézel, mikor virágzik, de a legtöbb mézet a községekben, utszéleken és sétatereken ültetett hársfák szolgáltatják.

A *szilfa* korai virágzásánál fogva már márcziusban kitűnő méhkenyeret ad;

a *mogyoróbokor* február végén már jó és a legelső méhkenyeret szolgáltatja;

a *tölgy* készeresen nyújt mézanyagot, virágzása idején és a rajta élő levélészekből. (?!)

A *nyír*, *éger* és *nyárfa*, nemkülönben az összes barkás növények kitünő méhkenyeret szolgáltatnak.

A *vadgesztenyefa* kitünő mézelő fa.

Minden gyümölcsfa, különösen az *almafa*, remek méhlegelők.

Az *akác* évente kétszer teríti meg nektáros asztalát a méheknek.

Továbbá minden fajtája a *borsónak* a méhek kedvencz növénye.

A *fehér lóhere*, *trifolium repens*, *réti lóhere*, *démutka*, *kakukfű*, *mák*, *méhfű* stb. s minden erdei és mezei virág kitünő mézelők.

A *vörös lóhere* sok mézet hoz ugyan, de mélyen fekvő mézkelyhét a méhek el nem érik s nem is használhatják.

A *szőlők* és *venyigék* a méheknek táplálékot nem nyújtanak, mivel a szőlő héját átrágni nem képesek s ha a szőlőben mégis volnának méhek, ez onnan van, mert a madár és darázs által megkezdett szőlőt ők is fölkeresik.

Az itt felsorolt növényeken kívül a méhek minden kis virágot fölkeresnek, ha azok nem szárazak és nektárcelyhőket megközelíthetik.

Bizony, ha a fentebbiek elolvasása után meggondoljuk, hogy a vándorlás kellemetlen, fáradságos és költséggel járó volta mellett egy ily vándorméhésznek mily gondot ad a méhek tenyésztése, a mennyiben a földrajzi, földtani, természettani, természetrajzi, vegytani munkák egész sorozatát át kell tanulmányoznia, azoknak egymáshoz való viszonyát, egymásra való hatását ki kell kémlennie, nemkülönben ezen tudományok összeségéből kifejtett egészet a méhek természetével, ösztönével öszhangzatba kell hoznia, nem adhatunk eléggé hálát a gondviselésnek, hogy bennünket erdős hazánkban mindezekről megkimélt, mert oly bőséges asztalt terített méheink számára, hogy a fáradság, gond és költség egy tizedrészével annyi mézet reprodukálhatnánk, mint amazok.

—s —s.

(Folyt. köv.)

A méhészet fejlődésének akadályai.

(Folytatás.)

A méhészet fejlődésének és terjedésének egyik főakadálya a féltékenység. Félnék a méhtől, mert nem ismervén azt, azt hiszik, hogy a méh valamely gonosz lény, mely minden alapos ok nélkül neki megy mindennek és szúr, gyilkol. Pedig szegényke csakis az önvédelem szempontjából használja fegyverét. De mégis csak szúr, szúr ám, mert tudatlan, félnék ember alig közeledik a méhes felé, máris kapkod, hadonáz s a legbékésebb munkában dolgozó méhet is megritenti, felbőszíti. Inkább tudatlanságnak lehetne minősíteni e féltékenységet is, mert valóban szomorú az, hogy ezen hasznothajtó kis rovar, annak családi életét, természeti tulajdonságait, életfeladatát, működési rendszerét oly kevesen ismerik. Ebben rejlik tulajdonképpen az alapoka mindazon fonák balhitnek s a méhek fullánkjától való irtózásnak, mely oly általánosan el van terjedve

Egy másik ok a különböző rendszerű kaptárokban kereshető. Kapkodunk, próbálgatunk, kísérletezünk egyik-másik kaptárral, míg végre elmegy még a kedvünk is. Ezt ugyan nem tartom főoknak, mert minden kaptárban lehet méhészkedni kellő szakismerettel, kedvező időben. A legujabb rendszerű a Boczonádi-féle kaptár, mely a méhek természetének leginkább megfelel épúgy, mint a rakkaptár, mert kezelések legegyszerűbb, legkönnyebb. Ugyanezt a rendszert lehet alkalmazni az országos méretű kaptárban is, a mit tagtársaink közül sokan alkalmaztak s elég jó eredménnyel.

A vándortanítói intézmény nagyon szép, de a valódi cél, hogy a méhészetet a néppel is megismertessék s azok között terjesszék, nincs elérve. Miért? mert a földmives nép még mind attól fél, ha egy ilyen állami kiküldöttet lát, hogy biztosan újabb adót akar kiróni, a méheket akarják megadóztatni, s nemhogy a vándortanár előadását hallgatnák, hanem inkább kerülik s letagadják, hogy méhük van. A vándortanár kénytelen a bírónak vagy községi jegyzőnek előadást tartani, feltéve, ha annak szüksége van rá, ellenkező esetben tovább megy egy községgel. Itt tehát a cél nincs eléve, az eszme a nép között nem terjed. pedig oda kellene, hogy bejusson, ott tért hódítson magának, nem a parasztkasos rendszerrei, hanem az okszerű méhészkedéssel. Erre kell az utat megtalálni, mert ez szerintem a legháládatosabb lenne. Míg a miveltebb osztály közt terjesztve, nem oly háládatos, nem oly szívós, mert pl. egy gazda, ha azt megszereti s jövedelemforrássá tudja tenni, nem egy hamar hagy fel vele, ellenben egy hivatalnok egy telepet berendez s ha áthelyezik, összemegy méhészete, potomon kell rajta tudni.

Mezei.

(Vége köv.)

Márczius havi teendők a méhesben.

(Kezdők részére)

Márcziusban már a méhesben is fontos teendői vannak a méhésznek. E hóban elmulasztott teendő pótolhatatlan hátrányokkal járhat, esetleg egyes méhcsaládok pusztulását eredményezheti. Február hónapban zordonan kitartó hideg volt. A jól betelelt méhcsaládok állapotára azonban legkevésbé sem volt káros hatása a nagy hideg, sőt megnyugtatóbb, mintha enyhe lett volna.

Márcziusban rendszeren megtörténik a tisztulási kiröpülés s ezzel a családok hozzá is látnak háztartásuk rendezéséhez, tisztogatásához s a melyik család rendben van, abban a fiasítás is megfelelő arányban előre halad.

Első teendője a méhésznek, hogy verőfényes napon figyelemmel kísérje családjait. A melyik családnál nincsen tájolás, ott bizonyosan valami baj van. Az ilyen családok átvizsgálását nem kell halasztani.

A baj oka lehet: anyátlanság, mézhiány, vagy vérhas; ha anyátlanságot tapasztalnánk, azt a családot azonnal egyesíteni kell egy más gyengébb családdal. Ha vérhasban van a család, azt könnyen fellehet ismerni, a lépek vöröses barna ürülékkel vannak bepiszkolva, a kaptár oldalán és röpdeszkán is ott látjuk a nyomát. A mint a kaptárt kinyitjuk vagy a kast megemeljük, a kiáramló kellemetlen szag elárulja a baj jelenlétét. E bajon szintén azonnal segíteni kell, és pedig ingó szerkezetű kasnál adjunk friss lepépitményt megfelelő mézzel. Jó szolgálatot tesz, ha kevés creolinnal vegyített s $\frac{1}{3}$ résznyi vízzel hígított mézet adunk be lépre öntve.

A mézhiányt pótolva, inkább lépesméz alakjában kell beadni a szükséghez képest.

A baj oka lehet a cukrosodott méz is, különösen az elmúlt évben gyűjtött és ezzel betelet méz hamar cukrosodik s ha ezt ideje korán észre nem vesszük, szintén nagy bajt okoz. Ennek egyedüli módja a méhcsaládok itatása.

Még a rendszeres átvizsgálás előtt ki kell takarítani a kaptárból a télen elhullott méheket s egyéb hulladékot.

A rendszeres átvizsgálás legtöbb helyen áprilisban szokott ugyan történni, azonban, ha még márcziusban végrehajtjuk, csak előnyére van a családnak. Átvizsgáláskor úgy rendezzük a család építményeit, hogy aztán később ne kelljen bolygatnunk, vagyis lássuk el annyi munkás méhsejtű üres léppel, a mennyi egy jó időre elég.

Azt se feledje a méhészt, hogy márczius havában már fogya-

tékán van a méh-kenyér s a szabad természetben vagy épen nem, vagy keveset találnak a méhek.

Jót teszünk, ha e hiányon is segítünk liszt etetéssel. Sokan nem tartják szükségesnek, de a tapasztalat azt bizonyítja, hogy igen is a méhek mohón kapnak rajta s hordják be köpüikbe. Öröm nézni, mily szaporán rakják meg a méhek kis kosárkáikat liszttel s ha még egy kis paprikát is keverünk közzé, annál kedvesebb a csemege.

Ugy a szabadban, mint a kaptárban levő itatóban állandóan legyen víz.

Czélszerü és szükséges, hogy egy külön itatóba sósvizet is tegyünk, mert a natrium tartalma anyagra a fiasítás táplálásához a méheknek szükségük van.

A ki méhet akar vásárolni, ezen hónapban már tegye meg. Most legkönnyebben tisztába lehet azzal, mit vásárol. A paraszt kasból kaptárba való áttelepítés is most legkönnyebb, mert a lépek üresek és a keretekbe való bevágás gyorsan és minden nehézség nélkül megtörténhetik.

Ha márczius is hideg volna, ügyeljünk arra, hogy méheink jó melegben legyenek; a melegtartó anyagot a kaptárból nem szabad kiszedni, mert a fiasítási szaporulatával a fészek hőfokának is emelkednie kell. Hűvös fészekben a méhek kevésbé szaporodnak.

Óvakodjunk a méhek ok nélküli háborgatásától, azok vizsgálgatásától és az építmény szétszedésétől. A mint a családokat sorra megtekintjük, úgy tegyük azt, hogy a méhcsalád észre ne vegye.

Márczius havában tehát a méhesben való teendőnket a következő pontokban foglalhatjuk össze: a tisztulásokat figyelemmel kell kísérni s abban elmaradozó családokat arra serkenteni, az esetleges bajok okát kikutatni s azon rögtön segíteni a hulladékot minden méhcsalád alól kitakarítani s a pusztuló méhcsaládokat megmenteni. Arra is legyen gondunk, hogy tisztuláskor a röplyukat tágtítsuk.

Mezei.

Szíves tudásul!

A tescheni keletisziléziai méhészegyesület, mint a troppai cs. kir. gazdasági és erdészeti egyesület »méhészeti alosztálya«, 1905. szeptember 17-től október 1 ig Teschenben (Osztrák Szilézia) általános, nemzetközi jellegü

Méhészeti kiállítást

rendez és ezennel a legszívélyesebben fölkéri, hogy magát azon valódi méhészeti cikkek kitételével képviselni sziveskedjék.

A kiállítás magában fogja foglalni: 1. élő méheket; 2. méh-lakásokat; 3. méhtermékeket; 4. műkészítményeket; 5. méhészeti eszközöket; 6. oktatási módokat és irodalmat; 7. a méhészettel kapcsolatos gépeket és eszközöket.

Részrehajlatlan becsbírák fogják kiosztani a számos pénztálmalt, érmet, oklevelet stb. s kezeskedni arról, hogy csupán érdemesek tűntessenek ki.

Miután Sziléziában még ily nagyméretű méhészkiállítás nem volt, mint a most tervezettnek lennie kell, úgy bizonyítlanul magára fogja vonni minden mértékadó szaktudós legnagyobb figyelmét.

Minden méhész testületnek megküldjük e szíves felhívást, hogy magát ezen nagy méhészeti kiállításon képviselje, még pedig oly módon, hogy az ottani méhészkedés jellege tisztán szemléltető és a különböző országok és országrészek méhészeti szokásainak összehasonlító egybeállítása kivihető legyen. Az esetben, ha az önök nagyrabecsült egylete hazája méhészetének kiállítására saját pavillont óhajtana fölállítani, szíves értesítését 1905. április végéig kérjük, hogy a helyi viszonyok ennek megfelelőleg rendezhetők legyenek

Egyesületünk arra törekszik, hogy a kiállítók iránt minden irányban előnyt biztosítson úgy a vámmentesség és szállítási díj-kedvezmény tekintetében, valamint gondot fordítson a kiállítandó tárgyak helyes ki- és becsomagolására és mindent el fog követni, a mi a tömeges látogatást célozza. — Tehát a kiállított tárgyak a látogatók nagy körének hozzáférhetővé lesznek téve.

Közelebbi értesítéseket később közlünk; utbaigazítással szívesen szolgálunk.

Teschen, 1904 december 27 én.

**A kelet-sziléziai méhészeti egyesület vezetősége
Teschenben (Osztr. Szilézia).**

*

Felkérjük egyesületünk t. tagjait, hogy mindazok, kik a kiállításon résztvenni óhajtanak, ebbeli szándékukat — a kiállításra szánt cikk megjelölésével — egyletünk főtítkárához (Kolozsvár, Honvéd-utcza) legkésőbb f. é. április hó végéig bejelenteni szíveskedjenek, hogy a nmltgu m. kir. Földmivvelésügyi Ministeriumnál a szállítási s egyéb kedvezmények iránti intézkedések kellő időben megtehetőek legyenek.

Irodalom

„*A Természet*“ című vadászati folyóirat érdekes adatokat közöl *Dr. Lendl Adolf* budai (II. Donáti-u. 7. sz.) laboratóriumáról. Most tölti be fennállása 13-ik évét ez az intézet és ez alatt nem

kevesebb, mint 35.000 állatot tömtek ott ki. A kitömött állatoknak $\frac{2}{3}$ része hazánkban talált helyet, $\frac{1}{3}$ rész külföldre ment, még pedig leginkább Német- és Oroszországba és Indiába.

Az idei télen 14 medve, 6 hiuz, 44 vadmacska, 3 farkas, számtalan róka, köztük két tiszta fehér és egy tiszta fekete példány, 20 vadkan, 6 müflau (Nyitramegyéből), 4 zerge, 5 szarvas és végül egy olyan vad is került kitömés végett a nevezett intézetbe, a melyet azelőtt Magyarországon még nem lőttek, t. i. egy kőszáli vadkecske (*Capra ibex*). *Hohenlohe* herczeg telepítette be ezeket szepesi birtokain és ott lőtték most az elsőt.

A kitömött madaraknak se szeri, se száma. A nagyok közül megemlítendő, hogy nagy sast több mint 50 példányt, nagy keselyüt 10 példányt, uhut 17 példányt és siket fajtót százan felül küldtek kitömés végett az ország minden vidékéről, utóbbiakat Ausztria és Stájerországból is.

Figyelmeztetés!

A »Méhészeti Közlöny« kiadóhivatalánál (Honvéd-utca 94 sz. a következő méhészeti könyvek rendelhetők meg.

1. »*Méhészeti kalauz*«, írta: Albu József. Ára 60 fillér.

2. »*A méz apologiája*«, németből fordította Prónai Albert, a méz különböző felhasználási módjának leírása Ára 1 K. 80 fillér.

Mind a két könyv úgy kezdőknek, mint gyakorlott méhészeknek igen alkalmas és tanulságos. Az ár és tíz fillér postabélyeg előzetes beküldése mellett bármelyik könyv azonnal küldetik. Ezenkívül megrendelhető a »Méhészeti Közlöny« régi évfolyama 2 K 24 fillérrel.

Az 1905. évre belépő új tagoknak egyesületünk azt a kedvezményt is nyújtja, hogy régebbi és újabb időből még készletben lévő évfolyamot díjmentesen megküld.

Tagsági díjt fizettek:

1903—904. évre: Kovács László 8 kor. 1904. évre: Szabó Lajos, Ladányi Kornél 4—4 kor. 1904—905. évre: Gyergyói róm. kath. tanító egyesület 8 kor. 1905. évre: Barajevác Kornél-Halmi áll. gazd. népiskola, Veress Sándor, Franzen Mihály, Csergő Venczel, Mészáros A., Joó Kálmán, Kozma Dimén, Ferenczi Aron, Jakabházi Béla, Bacsikai Sámuel, Páll Albert, Czink János, Holdreich György, Gelch Lajos, Györffi János 4—4 kor.

Kolozsvar, 1905. február hó 20-án.

Zsögön Rác Mihály, pénztárnok.

Szerkesztői üzenetek.

K. L. Munkács. Kérdésére levélben válaszoltunk.

P. K. Debreczen. Bizonyos okokra való tekintettel nem foglalkozunk vele.

Tartalom: Egyesületi élet. — Az anyakirálynő tojóképesége. *Ajtav Gece Bálint.* — Boczonádi rendszerről a Bodor-féle kaptároknál *Csergő Venczel.* — A vidék és növényzet befolyása a méhészetre — s. — s. — A méhészet fejlődésének akadályai. *Mezei.* — Márczius havi teendők a méhesben. *Mezei.* — Szíves tudomásul. — Irodalom. — Figyelmeztetés. Tagsági díjt fizettek. — Szerkesztői üzenetek.

Apró hirdetések.

Mézpergetőim

több kiállításon ki lettek tüntetve, bámulatos olesóságuk mellett a legjobbak, legerősebbek és a legtartósabbak, a miről kezességet vállalok. Mézszűrő, méztartó bádogokat, min-

dennemű méhészeti eszközöket rak-táron tartok s a legjutányosabb áron készítik, ugyszintén legjobb fajta gyümölcszedőket is. 8-9

Sajler Géza, bádogos
Kolozsvár, Mátyás- király u. 2.sz.

Hogy fizet legjobban a méhészet?

Ugy, ha

kaptár és eszközszükségleteinket,

ugyszintén

a többi méhészeti kellékeket

a szigorú szolid, jóhírnevű és már **20 év óta fennálló**

Kühne Ferenc első magyar kereske-
delmi méhtelepénél

BUDAPEST, I., Attila-utca 99,

szerezzük be.

2-10

Gazdagon illusztrál és sok újdonságot tartalmazó, az **1905. évre szóló főárjegyzéke méhészeti utmutatóval** együtt szívesen ingyen és bérmentve küldetik.

Nyomatott Gámán János örökösénél Kolozsvárt, Kossuth Lajos-utca 10. sz.